

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1956

ЯНВАРЬ

24

ВТОРНИК

№ 17 (3470)

Өртөө 20 коп.

Алдыгы беш чыл планын боттандыраы социалисттик экономиканың хөгжүлдезинге, улустун херегел чүүлдеринин элбекшинин тургузарынын сорулгаларын шийттирлээринге, бистин чуртувуска коммунисттик нийтиелди тургузарынга бурунгаар чаа улуг базым болур.

СЭКП ТК-нын төлөвилели

1956—1960 чылдарда ССРЭ-нин улус ажыл-агыйын хөгжүдеринин алдыгы беш чыл планынын талазы-биле СЭКП-ниң XX съездинин директивалары

(Эгези № 16 (3469) солунда).

Судно чоруур каналдарнын транспорт талазы-биле ажылдагы экижидер. Беш чылдын дургузунда Москва аттыг канал-биле болгаш Ак далай — Балтийск Сталин аттыг каналы-биле чык сөөртүлгезин бүдүн чартык катанган эвезин эвес база Волга-Доннун Ленин аттыг каналына чык сөөртүлгезин үш катап улгаттырар. Белая, Селга, Двина болгаш Выгедга хемнерге судно чоруунун байдалын экижидер талазы-биле болгаш Волгага, Камга, Днепре болгаш Сибириниң магистральдыг хемнеринге автоматтыг болгаш электрлик демектерин калбаа-биле непертертеш, суднолар чоруунун байдалын чаартыр талазы-биле ажылдарын улам ыңай чоруур.

Шимчээшкениниң дүргөдөөшкениниң бедиткен суднолар-биле флотту долдурар болгаш беш чылдын дургузунда нийти күчүзү барык 720 муң аът күштүг буксирлик болгаш боду чоруур чык судноларын база нийти чык көдүрү күчүзү 2245 муң тонна боду чорбас судноларын болгаш нийти күчүзү 180 муң аът күштүг пассажир судноларын Хем флотунун министрствозунга бөорин хандырар.

Бар турар судно сөөртөө бүдүрүлгелерин чаартыр болгаш чаагарын туун кымыр, чык тыртар күштерин системанын талазы-биле флоттун ажылын хандыраарына септелге-ажылдагыч базаларын организастаар.

Порттарга болгаш судно өртөөлөрүнүн судноларын алаа турар чоруун кымыр болгаш чыктер чедирлелгизин дүргөдөөшкенини бедидер; 1955 чыл-биле деңизерге 1960 чылда кургак чыктер дажымырына хемнерин буксирлик судноларын бүдүрүчүлүүн 30 хуулан эвезин эвес, боду чоруур чык судноларын — 36 хуу болгаш боду чорбас судноларын — 33 хуу бедидер хандырар. Суг транспортта чык болгаш сажыг ажылын экижидер болгаш хем транспортта чык сөөртүр талазы-биле министрствозунун болгаш ведомствозунун соңуругалыг чоруун бедидер талазы-биле хемчеглерин боттандырар. Чык сөөртүлгезинин бот-үнесин 21 хуу хире чингедир.

Баче хемнерин транспорт талазы-биле улам ыңай шадгезин ажылдарын болгаш ол хемнерге чык дажылгазын сайырдырын хандырар.

3. Далай транспортунун талазы-биле чык эргидезин барык 2,1 катап улгаттырар. Ираккы Чөөн чүк, Азов — Кара-далай, Селга болгаш еске-даа далай бассейнерин чык дажылгазын улам ыңай сайырдырар болгаш лашаар үндүрер база дашкаарган кирир чыктерин дажымырына ала-чурт тоннажынын нийти деңизин, база ол ышкаш Селга оруунун улам ыңай сайырдырар хандырар.

Далай порттарын хөгжүлдезинин техниктиг деңизин бедидер болгаш оларнын эрттирер аргалыгын улгаттырар. Порттарга 10 муң метр хире механизациялан турары болгаш 200 муң метр хире складтарын ажылдаа кирир. Чаа бедиде бүдүрүчүлүү чык дүжүр механизирин непертердир. 1960 чылда чык чүдүр болгаш дүжүр ажылдарын комплексилг механизациялан далай порттарына 65 хуу чедирер.

Далай порттарын чаартыр болгаш сайырдырар, бирги ээлчеге Ванино, Петропавловск-Камчатск, Одесса, Жданов, Николаев, Новороссийск, Потт, Ленинград, Мурманск болгаш Владивосток порттарын чаартыр сайырдырар хандырар; Находка порттун туушкунун доозар; Камчатканын барын талазы эринде чаа Озерновск порттун тууун калбартыр.

Далай флотун шимчээшкениниң дүргөдөөшкенини бедид, э-не камналгалыг суднолар-биле долдурар. Беш чылдын дургузунда Далай флотунун министрствозунга нийти чык көдүрү күжү барык-ла 1140 муң тонна кургак чык судноларын, нийти күчүзү 460 муң тонна нефть кулар судноларын, нийти күчүзү 198 муң аът күштүг пассажир судноларын болгаш 230 муң аът күштүг буксир судноларын бөор. Шимчээшкениниң дүргөдөөшкенини дыка бедидерин хандырар турар элээн сайырдырар шимчедикчилерлик болгаш судно механизирин далай судноларын туушкунун боттандырар.

Бирги ээлчеге порттарга судноларын алаа турар чо-

руун кымырлар база судноларын курут маннаар чоруун эвезедир тургаш, беш чылдын дургузунда нефть кулар далай судноларын хун-дун иштинде бүдүрүчүлүүн 25 хуулан эвезин эвес болгаш кургак чык судноларын — 34 хуу улгаттырар.

Далай флотунун техниктиг байдалын экижидер, судноларын септелгезинин хуусааларын кымырар, суднолар септээр бүдүрүлгелерин, ылаңгыя Ираккы Чөөн чүк бассейнинде бүдүрүлгелерин күчүлери ажылдарын бедидер; Находка, Туапсе, Жданов, Ленинград болгаш Мурманск заводтарын тууун болгаш чаартышкынын доозарын хандырар. Славянка судно септээр заводтун туушкунунче эгелер кирер.

Каналдарга болгаш далай порттарын чанында турар судно чоруунга эркек чугула ханы турары хандырар. Далай транспортта харылаанын чепсек-херекселерин болгаш рационализация дерилгелерин экижидер, судноларын эштилгезинин айыл чок чоруун хандырар турар э-не сайырдырар навигация херекселери болгаш дерилгелери-биле далай судноларын чепсегээр.

Далай транспортта сөөртүлгелерин бот-үнесин барык-ла 26 хуу чингедир.

4. Автомобиль транспортунун талазы-биле 1955 чыл-биле деңизерге 1960 чылда автомобиль транспортунун чык эргидезин барык 2 катап улгаттырар. Автомобиль транспортунун чык эргидезин 40 млрд. тонна-километр ыкпеле, азы 1955 чыл-биле деңизерге 4,3 катап улгаттыр-бышаан, нийти ажылдагыч автомобиль транспортунун бот деңизин чык сөөртүлгелеринге дык бедидер. Төптүк сөөртүлгелерин улам ыңай сайырдырар болгаш автомобиль жолуларын ажылдагыч дыка экижидерин, пассажирлерин чык автомобильдер — такси-биле дажымыр 3 катап болгаш автобус-биле дажымыр — 3,5 катап көүдөдирин хандырар.

Автомобиль паркынын ажылдагыч үндөшүн-биле экижидер болгаш чык сөөртүлгезинин бот-үнесин дыка чингедир сорулга-биле министрствозарга болгаш ведомствозарга турар турар, массалык чык дажылгазына ажылдап турар чык автомобильдеринин кол кезин болгаш авто-септелге бүдүрүлгелерин алдыгы беш чылда нийти ажылдагыч автомобиль транспортун системасына мөөнээр.

Нийти ажылдагыч чык автомобильдерин бүдүрүчүлүүн беш чылдын дургузунда барык 36 хуу бедидер болгаш чык сөөртүлгезин бот-үнесин 20 хуулан эвезин эвес чингедир. Автомобильдеринин техниктиг хандырылганын болгаш септелгезинин базамын сайырдырар.

Балыг шымыгы автомобиль оруктарын туушкунун болгаш чаартылганын калбартыр.

5. Трубопроводтук транспорт талазы-биле — 1955 чыл-биле деңизерге ажылдарын хемчээли 83 млрд. тонна-километр, азы 6 катап улгаттырар.

6. Агаар транспортунун талазы-биле — беш чылдын дургузунда чык эргидезин 2 катап болгаш пассажирлер сөөртүлгезин хемчээл барык 3,8 катап улгаттырар. Магистральдыг агаар шугунарнык хей пассажирлер олар дүрген самолёттарын ажылдаа кирир. Магистральдыг агаар шугунарнык кол-вол аэропорттарын чаартыр.

7. Харылаа талазы-биле — амгы үнөк мурнакчы техникасына болгаш харылаанын куралдарын улуг хемчээли-биле ажылдарына үндөшлөш харылаанын чепсек-херекселерин улам ыңай сайырдырар болгаш чаартырын боттандырар.

Харылаанын кабелиг шугунарнын өзүлдезин бедиди беш чыл-биле деңизерге 2 катап хире эстүрерин боттандыр болгаш коаксикалык кабелин калбаа-биле непертердир. Харылаанын радиорелег шугунарнын кабели четкилин тургузар болгаш беш чылдын дургузунда 10 муң километрден эвезин эвес ыңдыг шугунарны ажылдаа кирир.

Бешки беш чылга бодарга автоматтыг телефон станцияларын ишкитинин немерде өзүлдезин барык 2 катап көүдөдирин хандырар.

Почта харылаанын четкилин калбартыр. Көдө черлерин телефончуларын болгаш радиожударын улам ыңай хөгжүдерин хандырар.

VI. Капитал тулуг болгаш тудушкун индустриязынын талазы-биле

1. Улетпур бүдүрүлгезинин, транспорттун, көдө ажыл-агыйын, чуртталга туушкунунун, школар, өмчелгелер, урутар салтыр болгаш асылдеринин база культура-амыраалыг тусай сорулгагы еске-даа оран-башынарнын тууун хөгжүдеринин талазы-биле доктааткан онаалгалар-биле бүдүрүлгезинин сорулга-биле 1956—1960 чылдарда ССРЭ-нин улус ажыл-агыйына күрүнениң капитал салышынын нийти хемчээли 990 млн. рубль хемчээлге (1955 чылдын июль 1-де турган өртөктер-биле), азы бешки беш чылга бодарга 67 хуу хей кылдыр доктадыр.

2. Капитал туушкунунче уландырган материалдыг куралдарын болгаш саж-хөө хөргилерин улам-на ажыктыг кылдыр ажылдарын хандырар төлөөдө хей салыг тулугтарга болгаш тулуг объектилерин капитал сажышкындары үрүмкеш быдалар чорукту болдурбас, төлөвилел херээн экижидер болгаш төлөвилелешкенине күрүнениң акша-хөргезинин төтөгелер чорукка чедирин турар артык чоруктарын узуулаар.

Чаа бүдүрүлгелерин тударына болгаш ам ажылдап турар бүдүрүлгелерин калбартырына, төлөвилелерин ажылдап кылдыра өртөмнөк болгаш техниканын эң чаа чедикши-кенин, а ол ышкаш ала-чурттуг болгаш дажыкынын мурнакчы бүдүрүлгелеринде чедип алдыган техника-экономи-ктыг эң бедик көргүзүлгелерин барымдаалап көөр.

Төлөвилелешкенини хуусааларын кызырар; 1956—1957 чылдарда чуртталга башынаарын болгаш культура-амыраалыг тусай сорулгагы оран-башынарнын тууун чыгыс-ай төлөвилелдер-биле тударына шилчирин доозар; улетпур бүдүрүлгезин, транспорттун, харылаанын болгаш көдө ажыл-агыйын туушкунун чоокку 2—3 чылдар-

нын иштинде колдуунда чыгыс-ай хевирлик төлөвилелдер-биле тударына шилчир.

3. Тулуг индустриязын улам ыңай хөгжүлдезин хандырар. Туушкунун хуусааларын дыка кызырар, тулуг ажылдарын, ылаңгыя чуртталга болгаш культура-амыраалыг туушкунунда ажылдарын шынарны экижидер, беш чылдын дургузунда тулуг-энтөөшкенин ажылдарын үненин сметада көрдүгөн үнени 7 хуулан эвезин эвес чингедир.

Чымп энтээр бетон конструкцияларын болгаш кезектерин чык бетоннардан, улуг блоктардан болгаш заводка белеткен беле кезектерин кылдыган конструкцияларын калбаа-биле ажылдарын аргазы-биле, а ол ышкаш туушкунун комплексилг механизациянын бүгү хемчеглер-биле непертердирин аргазы-биле тулугу улам ыңай индустриализастарын боттандырар.

Чымп-энтээр бетон конструкцияларын ажылдаарын 1960 чылда 28 млн. кубометр чедирер, оларнын иштинде 7 млн. кубометрия күштүг быжылдап бетоннардан амыр. Туушкунга эң сайырдырар бетон чымп-энтээр конструкцияларын эң сайырдырар хевирлерин ажылдап кылды болгаш непертердир. Демір бетон конструкцияларга эвезин немерде холукаалыг каннарны, бедик шынардыг быжыг сымырган демірлерин, а ол ышкаш прокаттыг камналгалыг хевирлерин тулугта ажылдаарын дыка калбартыр. Туушкунга металл болгаш ыштыг улуу-биле камнаарын хандырар.

Эң сайырдырар машиналар-биле болгаш механизир-биле тулугдарын дерин хандырар. Беш чылдын дургузунда туушкунга экскаваторларын санын 3 катаптап эвезин эвес улгаттырар, ооң иштинде 0,15 болгаш 0,25 кубометр

долурак узар чыгыс хымшыг экскаваторларын паркын дыка улгаттырар. Туушкунга машиналарын болгаш механизиринин ажылдашкынын экижидер. Тулуг машиналарын болгаш транспорт херекселеринин септелгезинин талазы-биле заводтарын болгаш мастер-скаяларын күчүлүн калбартыр, септелге заводтарын бирги ээлчеге улуг туушкунун районнарына тургузар.

Министерствозарын болгаш ведомствозарын чегелештир ажылдап турар бирги үрүмкеш тулуг организацияларын улгаттыр каттыштырарын үргүлчүлээр. Чуртталга болгаш культура тулугтарын улам ыңай экижидер сорулга-биле Москванын, Ленинградтын болгаш Киевтин чижээ-биле улуг-улу хорайларга демисээр аайы-биле чыгыс ботулар ажылдаар тулуг организацияларын тургузар, аңгы-

аңгы ведомствозарын бирги үрүмкеш тулуг организацияларын оларга каттыштырар. Чурттуг чөөн-чүк районнарында ажылдап турар тулуг организацияларын күчүлүн дыка улгаттырар болгаш ол районнарга тулугу чаа организацияларын болгаш тулуг материалдарын, конструкцияларын болгаш кезектерин бүдүрер талазы-биле районнар бүдүрүлгелерин тургузар. Энтээр болгаш специализастаан ажылдарын бүдүрер талазы-биле специализастаан организацияларын улгаттыр каттыштырар болгаш күштөдирер база нийти тулуг ажылдарын бүдүрер талазы-биле специализастаан организацияларын тургузар. Тулуг индустриязынын ажылдагычларына чуртталга башынаарын болгаш культура-амыраалдын тусай сорулгагы башынаарын тууун калбар-тыр.

VII. Күш-ажылдын бүдүрүчүлүүн бедидер талазы-биле

1. Бүдүрүлгезин эстүрер талазы-биле онаалгаларын күсөдиринин болгаш улустун чаагы байдалын улам ыңай бедидеринин шийтирлик чүдүлү болуру күш-ажылдын бүдүрүчүлүүн чаа күштүг көдүрүчүлүүн хандырар.

Күш-ажылдын бүдүрүчүлүүн бедидер болза, чаа нийти-лел тургузуун тилелешинге эң кол чүдү болуру болгаш «Коммунизм дээр, эки туралы, медресид, каттышкан, мурнакчы техниканы ажылдап турар, ажылчыларын күш-ажылдын, капитализмининге бодарга, дээди бүдүрүчүлүү болуру» деп улуг Ленин айткан.

Чуртта күчүлүг индустриалыг базаның бар болуп турар болгаш алдыгы беш чылда улус ажыл-агыйын бүгү адырларын болуучу техниктиг деңизинин талазы-биле чаа, улам-на бедик чааже шилчидерин хандырар турар калбак хемчеглерин боттандырар, а ол ышкаш амгы үнөк техниканын чедикшигын шийтээш ап турар ажылчы болгаш тусай өртөмнөк кадрларын бар болуп турары база оларын улам-на өзүп турар хемчээлдерге белеткээр күш-ажылдын бүдүрүчүлүүн эстүреринин дүрген темпелеринге болдуру улуг аргаларын тургузуп турар.

2. 1956—1960 чылдарда күш-ажылдын бүдүрүчүлүүн эстүрер талазы-биле дараазында онаалгаларын доктадыр:

улетпурге — 50 хуулан эвезин эвес, ол болза, колдуунда күш-ажылдын техниктиг чепсегелешкенин эстүреринин база мурнакчы техниканы болгаш технологиянын непертердиринин, бүдүрүлгелерин комплексилг механизастарын болгаш автоматчыларын бүгү хемчег-биле калбартырын, дерг-херекселерин чаартырын, бүдүрүлгелерин специализастарын калбаа-биле хөгжүдеринин болгаш алаа үндөшлөш бүдүрүлгезинин шуштурулга методтарын непертердиринин, күш-ажылдын специализастарын үндөшлөш-биле экижидеринин болгаш амгы шыгынын чидиргелерин узуулаарын, а ол ышкаш дузалар ажылдарга күш-ажылдын чаргыдалын кымырарын күсөли-биле боттандыр турар ужуруг;

тулугга — тулугу улам ыңай индустриализастарына, чымп энтээр азыр конструкцияларын болгаш кезектерин калбаа-биле ажылдарына, тулуг ажылдарын комплексилг механизастарын колдуунда доозарына, күш-ажылдын специализастарын шыгынын-биле экижидеринге болгаш немерде-дузалар ажылдарга күш-ажыл чаргыдалын эвезедиринге үндөшлөш 52 хуулан эвезин эвеске;

демир орун транспортунга — демир оруктарын техниктиг чепсегелешкенин улам ыңай эстүреринин, электроволлар болгаш тепловолатер-биле сөөртүлгелерин бот деңизин бедидеринин, хей чык сөөртүр чаа вагонар-биле паретн немердерин, орус ажыл-агыйын чаартып кымырар боттандырарын, поезидер шимчээшкенин ажылдаа дүргөдөөшкенин улгаттырарын болгаш оларын ортууа деңизин бедидеринин, а ол ышкаш күш-ажылдын специализастарын экижидеринин күсөли-биле 34 хуу хиреге;

механизастарын установаларын болгаш дерг-херекселеринин судноларын амгы үдөгү эң күчүлүг хевирлерин-биле флоттун немердерин, флотту ажылдаарын экижидеринин күсөли-биле далай транспортунга — 40 хууга, хем транспортунга — 35 хууга;

соахотарга болгаш күрүнениң дузалал көдө ажыл-агый бүдүрүлгелеринге — көдө ажыл-агый культуларын ажылдап кымырарын болгаш алаа адырнын талазы-биле ажылдарын комплексилг механизастарын доозуп, мал ажылына хей күш үнөр ажылдарын механизастарына деңизин дыка бедидип, көдө ажыл-агый продукциянын чидиргелерин чайлазып, а ол ышкаш күш-ажылдын специализастарын шыгынын-биле экижидип тургаш, 70 хуу хиреге.

Ажылдагыч черлерин 100 гектар бүртүгүге хамаарыштыр продукциянын центнер бүртүгүгө күш-ажылдын чаргыдалын харуга кымырар тургаш, көдө ажыл-агый продукциянын бүдүрерин дыка көүдөдирин эң чугула сорулга деп санаар.

3. Алдыгы беш чылда көдө ажыл-агый бүдүрүлгезин хөгжүдеринин талазы-биле онаалгаларын күсөдиринин хандыраарына колхостарга күш-ажылдын бүдүрүчүлүүн бедидер оңаа чугула ужуру-дузалыг.

МТС-теринин материал-техниктиг базанын быжылгаарын болгаш көдө ажыл-агый ажылдарын механизастарын болгаш электржидеринин деңизин дыка бедидер, көдө

ажыл-агый өртөмнөк болгаш техниказын чедикшикенин калбаа-биле непертердир, чурттуг районнарынын болгаш колхостарын аайы-биле чед болгаш мал ажылын ажыктыг кылдыр таарыштырар база специализастарын, а ол ышкаш колхостарын болгаш МТС-терин улуутур кадрлар-биле болгаш тусай өртөмнөк-биле быжылгаары болза, ажылдагыч черлерин 100 гд бүртүгүгө көдө ажыл-агый продукциянын адырын улуу-биле көүдөдир, колхостарга күш-ажылдын бүдүрүчүлүүн барык-ла ийи катап бедидер арганы бөор.

Көдө ажыл-агый министрствозу, а ол ышкаш чер-черинин партия болгаш совет органдары, МТС-терин болгаш колхостарын улуутуучуларын көдө ажыл-агый техниказын ажыктыг кылдыр ажылдарын, көдө ажыл-агый продукциянын эстүрерин болгаш күш-ажылдын бүдүрүчүлүүн бедик көргүзүлгелерин чедип алган мурнакчы колхостарын болгаш МТС-терин дүржүлгезин массалык непертердирин, күш-ажылдын специализастарын экижидерин болгаш күш-ажылдын сагыла-чурун быжылгаарын, алаа үндөшлөш колхозчуларын оругаларын дыка бедидерин хандырар ужуруг.

4. Күш-ажылдын болгаш ажил төлөвирин организастаарында чепстерин эң дүрген чайлаар сорулга-биле:

техниканы болгаш бүдүрүлгени организастарын амгы үдөгү деңизинге дүжүп турар, ажылдап кымырарын техника талазы-биле үндөшлөшкөн нормаларын бүдүрүлгелге калбаа-биле непертердирин хандырар;

ажылчыларын ажил төлөвиринде тариф хемчээлдеринин улуун бедидер болгаш аңгы-аңгы адырлар база профсоюздар талазы-биле тариф чыктеринин деңизин шын деңизгүлдерин ажылчыларын мергезилин барымдаалап база кадыг ажылдарда болгаш ийи чедтерде ажылдап турар ажылчыларын күш-ажылдын төлөвиринге артык байдалды тургузуп берип тургаш доктадыр;

инженер-техниктиг ажылдагычларын болгаш албан-хаакчыларын чамдык категорияларын ажил төлөвирин чурчутчудар; инженер-техниктиг ажылдагычларын болгаш албан-хаакчыларын ажил төлөвирин ажил төлөвиринин байдалында системаларын хей база чыгыс-ай эвес чорууа узуулаар;

чаа техниканы непертердирин, күш-ажылдын бүдүрүчүлүүн эстүрерин болгаш продукциянын бот-үнесин чингедирин дегкир херекке шаңнал тысыр чоруктун ролюн бедидер.

5. Эргелек апарарын улам ыңай сайырдырар, кызыр болгаш чингедир, апараттыг артык болгаш чергелешкек ажылдап турар кезектерин узуулаар база штаттарга артык чүдүлгелерин чайлаар талазы-биле ажылды үргүлчүлээр.

6. Бүдүрүлгезин рационализаторларын, чогадикчыларын болгаш чаартышкынын массалык шимчээшкенин бүгү хемчег-биле хөгжүдөр, а ол ышкаш мурнакчы дүржүлгезин калбаа-биле пропагандаларын болгаш непертердирин хандырар.

7. Школарга болгаш күрүнениң күш-ажылды куралыларын школарынга, а ол ышкаш бүдүрүлгезин шуут бодунга аныктарын бүдүрүлгелге талазы-биле өөрдиринин шынарны экижидер; чурттуг чөөн талакы районнарында школарга болгаш күрүнениң күш-ажылды куралыларын чидиргелеринге мергезилгелерин ажылчыларын бедик-кээрин бүгү хемчег-биле хөгжүдөр болгаш ол районнарга школарын болгаш училчелерин четкилин калбартыр.

8. Улус ажыл-агыйнын адырларын болгаш чурттуг районнарынын аргазына күш-ажылды куралыларын улам-на ажыктыг кылдыр хуваарын база оларын шын ажылдаарын хандырар. Ийчаарга чурттуг чөөн болгаш соңгу талакы районнарыча еске районнардан эки-тура барымдаалап ажылчыларын организастыг чымп, ажыкчы чоннарын көжүрүп тургаш, чурттуг чөөн болгаш соңгу талакы районнарында турар бүдүрүлгелерин база тулугтарын ажылчы күжү-биле хандырарына оңаа еңгөзөгейин салыр. Көжүп келгенерин ажыл-агыйнын таарыштырып адырын экижидер болгаш оларга чуртталга башынаарын чогуур ейүдө тулуп бөорин хандырар.

9. Бүдүрүлгелерин, хамыктыг мурнуна ажылчыларын калыпта харалыг ийи чедтерге болгаш бүдүрүлгелерге өртөмнөк база техниканын эң чаа чедикшикенин ажылдап тургаш, күш-ажыл камнаалын болгаш техника-нын айыл чок чоруун улам ыңай экижидерин хандырар.

VIII. Улустун амдыралынын материалдыг болгаш культурулуг деннелин бедидер талазы-биле

1. Социалист бүдүрүлгени хөгжүдөр болгаш нийтинин күш-ажылдын бүдүрүчүлүүн бедидер талазы-биле доктааткан онаалгаларына дүштүр беш чыл дургузунда национал оруганын өзүлдезин (деннелерин өртөктер-биле) барык-ла 60 хууга доктадыр. Алаа үндөшлөш ажылчыларын болгаш албан-хаакчыларын оругаларын болгаш таарышкыларын оругаларын улам ыңай эстүрерин хандырар; аш-чөк болгаш улетпур барааннарын чонун кижэ санын хергелээрин улуу-биле көүдөдир.

2. ССРЭ-нин улус ажыл-агыйында 1960 чылда ажылчыларын болгаш албан-хаакчылар

1956—1960 чылдарда СССР-нин улус ажыл-агыйын хөгжүдеринин алдыгы беш чыл планынын талазы-биле СЭКП-ниң ХХ СЪЕЗДИЗИНИҢ ДИРЕКТИВАЛАРЫ

(Уланчы).

хөргөжүдөрүгө немелде чингелдерин көөр, ылангыя саатан-ганын болгаш төрөинин талазы-биле шөлөөлөрүн хуу-сааны улгаттырар.

4. Чер болгаш мал ажыл-агыйнун продукцияны дыка кө-үдөдүрүгө болгаш колхозчуларын күш-ажыл-агыйнун бүдү-рүкчүлүгү белиндегиде үндөйлөш, хамыктын мурунда нийтинин ажил-агыйнун оругаларын көүдөдүрүгө кү-сели-биле колхозчуларын акша болгаш натур орналгаларын ортума-биле 40 хуудан эвеш эвес көүдөдүр; колхозтарын нийти фондузун дыка көүдөдүр.

5. Ажылчыларын болгаш албан-хаакчыларын социал страхованиенин талазы-биле пособиелерге болгаш төлө-лөргө, социал хандырылга талазы-биле пенсияларга, хөй уругларын болгаш бот-иелерге пособиелерге, өөренип тур-арларга стипендияларга, эмнелгенин халас дузалыкчыныга санаторийлерге болгаш дыштанылга бажынырынче халас болгаш чингелдиг путевкаларга, халас өөридегиде бол-гаш квалификация белиндегиде, шөлөөлөүгө үнелде ажил тө-дөдүрүн төлөп бээринге болгаш ажилчы чоннарга өскө-дө төлөдүргө бээ чингелдерге күрүнө чарыгдаларын 1955 чылда 154 млрд. рубль тургангадан 1960 чылда ба-рык-ла 210 млрд. рубль чедир көүдөдүр.

6. Күрүнө болгаш кооператив садымын үүрмөктөн садыр баран саарылгазын беш чыл дүргүзүндө 50 хуу хире көү-дөдүр, оон-биле кады көдөгө үүрмөктөн садыр баран са-арылгазын улам бедик көүдөдүр хандырыр.

Эң чутуга барааннарын чонга садылгаларын 1955 чылга деңизерге, 1960 чылда дараазында хемчээлдер хире көү-дөдүр: айт продуктуларын—85 хуу, балык продуктуларын—59 хуу, мал саржазы—47 хуу, үнүш үстерин—60 хуу, сүттү болгаш сүт продуктуларын—2,7 катан, сырын—2,4 катан, күш чуургаларын—2,6 катан, чигирин—70 хуу, хө-вөп-сазын кылдыгыг пестерин—30 хуу, дүктөн кылган пестерин—2 катан, торгу пестерин—2 катан, дөндөн кыл-ган пестерин—3,6 катан, дараан кылгаларын—67 хуу, хөй идикирин—65 хуу, мебельди—2 катан, шаптарын—70 хуу, чадаг тергелерин—46 хуу, радиоприемниктерин—2,2 катан, телевизорларын—5 катан, бажыга хергелээр со-дучуларын—4,7 катан, дозуун сорууручуларын—3,9 ка-тан; хөй чуур машиналарын—6 катан. Чонга болгаш кө-дөдүрүгө ыла болгаш туудат материалдарын, ылангыя цемет-тинин садылгаларын 2,5 катан, шиферин—2,1 катан, чым-чак шынынын—70 хуу калбартыр.

Республикаларын, крайларын болгаш областтарын үүр-мөктөн садыр баран саарылгазын аш-чөм болгаш үлө-пүр барааннарын чер-чер кураавыларын улуу-биле кө-үдөдүрүн көөр.

Чер-чер органнын инициативанын деткири болгаш бүдүрүгөдүрүгө болгаш ажил-агыйнун продукцияны-биле чонун хандырылганын экижидери дөш оларын ха-рыскалганын бедир сорулга-биле хуваалганын системанын-га төпчүдүлгенин принциптери чонун хандырылганын ба-р кураавыларын ажылгаар талазы-биле чер-черин и-нициативанын хөгжүдөрү-биле ыла дүгүн таарыштыр дөш хуваалганын туруп турар системанын эсептерлер кин-дер.

Садыг четкиниге ажилчы черин садын беш чылда 40 хуудан эвеш эвес көүдөдүрүгө, магазинерин болгаш ажилчыларын четкини калбартыр. Садыг четкиниге ажил үнелдигерлерин-биле чепсегээрин болгаш өзүп турар ба-раан саарылгазын негелдеринге дүгүн турар болгаш садыгын культуразын бедир турар садыгын депшиле-лиг методтарын калбаа-биле ажылгаарын хандырыр.

Чонга садыр барааннарын баш бурунгаар нарып са-вааларын улуу-биле көүдөдүр, садыгчыларын чөк мага-зинерин четкини, а ол ышкан автоматтар дамчытыр са-дылгаларын калбартыр, ол чорук садып ажилчыларын хан-дырын дыка экижидер, садыгга күш-ажыл чарыгалын кызыр болгаш саарылганын чарыгалын эвештерип ар-ганын бөөр. Шуудунан садылгаларын хевирин бүгү дөмөк-биле калбартыр. Садыгга болгаш нийти чепсегээр чө-рөинге хергелээр автоматтарын массалыг бүдүрүп үндүрүп организастар.

Бүдүрүгө-биле садыг аразынын артык эвештарын чай-лакшан, бүдүрүгө черлеринде садыг четкиниге бараан-нарын шимчөөшкенин дүгөдүр, садыг четкиниге ба-рааннарын төпчүдүлгенин чедирлелгенин бүгү чөрө-лөргө организастар болгаш барааннарын, ылангыя көдө чө-рөлөргө, эрлий сөөртүп чедирлелгенин, а ол ышкан көдө-гө сөөртүп чөдөш садылгаларын практикаын калбаа-биле негелде-дир.

Барааннарын кадагалалын хандырыр-биле болгаш ма-газинерин кичирге чедир барааннарын сорттарын органи-застар-биле эскалаторын, соодучуларын болгаш ногаз шыгжаар черлерин туудушкунун көүдөдүр, ол чорук ма-газинерин хергелет асортментинг барааннарын-биле хан-дырын экижидер ужураут.

Беш чыл дүргүзүндө столовааларын четкини 50 хуу-дан эвеш эвес болгаш нийтинин чепсегээр черлеринге продукция кылып үндүрүн 75 хуу хире көүдөдүр.

Фабрикалар, заводтар, шахталар, МТС-тер, совхозтар бол-гаш өөридегиде черлеринин чыныгга столовааларын четки-ни болгаш нийтинин чепсегээр черлерин-биле чүгө ажил-лап турарларын эвес, харын база оларын өг-бүдөш хан-дырар төлөдө, ылангыя нийтинин чепсегээр столоваа-ларын четкини калбартыр, ол чорук хөргөжүдөрүн күш-ажыл чингелдер ужураут.

Школааларын чепсегээринге школа столовааларын-ны болгаш бүттергенин четкини улуу-биле калбартыр. Столовааларга, кафеелерге, чайнааларга, закуочнааларга болгаш бүттерге хергелелдерин боттары хандырылганын-че чингелдиги бүгү чөрөлөргө хандырыр, ол база, хергел-лекцини хандырылганын дүгөдүр болгаш экижидер ар-ганын берип турар садыгын эң-не депшилелгенин хевир болур.

Белен чечин бажычче бөөрин болгаш белен чөмө хергел-лекцини чыгаларын баш бурунгаар хүлөп алырын бүгү хөргөжү-биле негелдир.

Амгы үгөй эң-не саймалангай механизирин база дериг-херекселдерин (картофель партакчыларын, ногаз дооракчы-ларын, хлөб жекчилерин, сава чуучуларын, бедик бүдү-рүкчүлүгү таарыштырган кууша механизирин болгаш өс-көдөрүн-дө) нийтинин чепсегээр черлеринге тургузуп тургаш, чөм белеткээринин хөй күш үнө ажилдарын ма-нализастар.

Столовааларын болгаш закуочнааларын чаа техника-биле чепсегээр болгаш оларга ажилдыг муунакчы методтарын ажылгаар бөдө чепсегээр өрөк-үсөш чингелдерин хан-дырар болгаш нийтинин чепсегээр черлеринин хандырыл-ганын ажиллап турар чонун садып көүдөдүрүгө ду-залар.

Күрүнө болгаш кооператив садыгын-саарылга чарыг-дын 17 хуу хире кудулаар.

Колхозтарын болгаш колхозчуларын артыкшыдыг кө-дө ажил-агый продуктуларын комиссияныг өзү-биле хергел-лек кооперациянын садылгаларын дегердиг тургаш, кол-хоз садын улам ылай калбартырга бүгү хөргөжү-биле ду-залар. Хоорайларга болгаш ажилчы суураалга колхоз ры-ноктарын чаагайжыдырын экижидер.

Совет садыгын үндөшүн-биле экижидеринге садыгын болгаш нийтинин чепсегээр черлеринин ажил-агыйнун хүн-үргүчү контролин боттандырырга ажилчы чоннарын калбак киржилгенин хандырыр өргөжөк чутуга.

Заводтарга, фабрикаларга, албан болгаш өөридегиде черле-ринге хөй-ниити контролун организастарын, а кө-дөгө — хергеллек кооперацияларын организастарын, лагитын болгаш ревизия комиссияларын ажилын оларын ажил-чорудулганын ажилчыларын, албан-хаакчыларын, колхозчуларын болгаш өг-бүлө өзлөрүн калбаа-биле кичир-тирп тургаш экижидер.

7. Чуртталга туудушкунун дыка экижидери болгаш улуу-биле калбартырга өргөжөк чутуга деп санаар. Беш чылдын дүргүзүндө хоорайларга, ажилчы суураалга болгаш көдө-гө черлерге күрүнө хөргөжүдөрүн күсели-биле нийти шөл-205 млн. дөб, метр шөлүт, азы бешки беш чылдагызын ба-рык-ла 2 катан хөй чуртталга бажынырын тууд.

Чуртталга бажынырын туудушкунун болгаш оларын ажиллап кичиринин талазы-биле доктаатынган онаалгаларын ылангыя күсөдиринин өргөжөк чутуганын партия, совет болгаш ажил-агый органнын удуруткуч-ларын кичөөшкенин утандырыр.

Ажилчыларын, албан-хаакчыларын болгаш колхозчу-ларын боттарынын шыгжааларын күсели-биле база күрүнө болгаш колхоз чөдөшкенин дузалыкчы-биле чур-тталга бажынырын туудушкунун боттандырырга оларга калбаа-биле дузалар. Ол сорулга-биле чыгыс-аай бажы-нарын комплектиг кезектерин, туудат материалдарын бол-гаш деригелдерин чонга садылгаларын калбартыр.

Чыгыс-аай телевидерин калбаа-биле ажылгаарын, ажилдарын индустриалыг методтарын негелдеринин, заводка кылган бөдөн кылгаларын болгаш кезектерин өр-төк-үсөш чингелдерин, архитектураг артык чүдөдүрүн боттандырырга болгаш туудушкунун хуузаларын кызыр-арын күсели-биле чуртталга туудушкунун өрөк-үсөш беш чылдын дүргүзүндө 20 хуудан эвеш эвес чингелдер.

Бөр чуртталга фондузун чуртучулар болгаш кадагалары база чуртталга бажынырын улам ылай чаагайжыдыр чу-гула сорулга деп санаар.

Хоорай чонун коммунал хандырылганын экижидери хандырыр. Сут дамчылыгынын болгаш канализациянын, чымыгылыгынын болгаш электринин четкилерин улам ылай хөгжүдөрүн баш бурунгаар көөр. Бешки беш чылда деңизерге алдыгы беш чылда газификастан бажынырын садын 2,5 катан көүдөдүр. Чонун хоорай транспорту-биле, чуура бажыныр-биле, хөй чуур черлер-биле хандырыр экижидер болгаш хоорайларын чаагайжыдыр талазы-биле өскө-дө хөргөжүдөрүн чорудар.

8. Нийти артемни ортума школарынга (он чыл) бол-гаш тускай ортума өөридегиде черлеринге уругларын болгаш аныктарын өөридегиде арта-биле хоорайларга болгаш көдө-гө чер-лерге бүгү-ниити ортума өөридегиде колдуунда боттан-дырар. Амгы үнелдигер болгаш көдө ажил-агый бүдү-рүгөдүрүгө эң чутуга алдырар-биле өөреникчилерин та-ныктырыр хандырып тургаш, нийти өрөк школарынга политтехниктиг өөридегиде калбартыр. Өөридегиде нийти-ажылдыг күш-ажыл-агый сыйгы харылаштырыр хан-дырар, күш-ажылды коммунист өзү-биле көөрүгө өзүп ора-р салгакчыларын кичирдир.

Школааларга өөридегиде-кижидигелгени ажилды денелни бедир, хоорайга болгаш көдөгө уругларын школаал-лашкар албан черлеринин четкини калбартыр. Школаалар өртүгүгө кичирдигелгени ажилды чорударыга клубтарын, культура ордундарын болгаш бажынырын, техника бажы-нарын болгаш өскө-дө культура-чырыдышкын албан чер-лерин улам калбаа-биле кичиритирерин чутуга деп са-наар.

Нийти өрөк школарын өөридегиде-материалдыг суу-рун быжыглар. Бешки беш чыл-биле деңизерге алдыгы беш чылдын дүргүзүндө хоорай болгаш көдө школарын ту-душкунун хөмчөөшкенин барык ийи катан улагаттыр. Шо-ла интернаттарын четкини калбартыр. Көдө школар туудушкунун болгаш оларын дерин херекселеринге колхоз-тарын улам-ла калбаа-биле кичиритирерин чутуга деп са-наар.

Ортума артемниг эвес ажилчы чоннарын нийти кул-турлуг денелни бедир сорулга-биле азынй болгаш бөдөшкени нийти өрөк школарынга ажилчы чоннарын бүдүрүгелден чарыктырбай өөридегиде төлөдө, алдыгы беш чылда ол школарын четкини улам ылай хөгжүдөрүн үр-гүчүлээр.

Ортума школарын үстүкү класстарынга, ортума ту-кай болгаш дөдө өөридегиде черлеринге өөридегиде өртө-2 төлөрүн күш чөк болулар.

9. Дөдө болгаш ортума тускай өөридегиде черлеринге тускай артемниглерин улуу ажил-агыйнун болгаш культу-ре туудушкунун негелдерин хандырыр хөмчөөшкенин белеткээр чөдө.

Беш чылдын дүргүзүндө дөдө болгаш ортума артемниг специалистерин нийти белеткеп үндүрүн бешки беш чылга деңизерге бүдүн чарык катан хире, а зар үлөтүрүгү адм-ларынга, туудушкунун, транспортуга болгаш көдө ажил-агыйга — барык ийи катан көүдөдүр.

Ижнер-техниктиг албан-дужаалда ажиллап турар прак-тикерге, а ол ышкан ажилчыларга болгаш колхозчуларга бүдүрүгелден чарыктырбай дөдө болгаш ортума тускай өр-төк чедип алыр калбак артыгын бөр төлөдө, дөдө болгаш ортума тускай өрөкчө бөдөшкени болгаш азынй өөриде-гиде дыка калбартырын боттандырыр.

Уралдын, Сибиринин, Ыраккы Чөөн чүктүн болгаш Казак-станнын районнарында өөридегиде черлеринге ол районна-рын тускай артемниглер талазы-биле өзүп турар негелде-лерин хандырыр-биле тускай артемниглер белеткээр кал-бартыр.

Дөдө болгаш ортума тускай артемниг специалистерин белеткээрини шынарын дыка экижидер. Дөдө болгаш ор-тума тускай өөридегиде черлерин өөреникчилерин ада-чур-тун болгаш даштыкынын артемниг база техниканын сөөлүг чедиритирерин-биле, а ол ышкан бүдүрүгелгени му-накчы дүрүгүлгө-биле өйи тааныштырыр хандырыр.

Дөдө болгаш ортума тускай өөридегиде черлерин амгы үнелдигер-лаборатория деригелдерин-биле чепсегээрин экижидер, оларын материалдыг суурун быжыглар.

10. Эртемни бүгү хөргөжү-биле хөгжүдөр. Билиглерин бүгү талазында теоретиктиг шынчелдерин калбартышаан, техниктиг депшилелгени болгаш бүдүрүгелгени организастар-ын хөргөжө артем албан черлеринин ролон бедир. Эртем-шынчел институттарын ажил-чорудулганын ажил-агыйнун боттуг хергелдеринге улуу-биле чөмчү-лөрүнчө утандыр оларын ажилын өдө тургузар. Ала-

чуртун болгаш даштыкынын артемниг база техниканын чедиритирерин конструктор болгаш телевидер организастар-ларын улуу-биле ажилгаарын хандырыр.

Эртем шынчелдерин дүргени-биле эчинегиде чедирерин болгаш ажилдарын түндүрүн улуу ажил-агыйнун негел-дерин чедип алышаан, өрөмдөөшкенин күженишкенин болгаш өрөм-шынчел албан черлеринин материалдыг ку-лаавыларын улуу ажил-агыйнун чутуга ужу-дүдөдүр ар-тем айттырыларын бирги өзөгөдө ажиллап кылырчыче мөөнээр.

Эртем-шынчел албан черлерин бүдүрүгө суурунче чөм-чүлээр. Амгы үнелдигер деригелдерин-биле болгаш ма-териалды-биле өрөм-шынчел албан черлерин чепсегээр экижидер.

Улуу ажил-агыйнун херектиг өрөм-шынчел ажил-дарын күсөдиринче дөдө өөридегиде черлерин калбаа-биле кичиритирер.

11. Кинонун эң-не массалыг уран-чүт болур ужу-дү-дөдүрүгө барымдалаш, кино чуруктарын бүдүрүп үндүрүп көүдөдүр, оларын идея-уран-чечен денелни бедир бол-гаш кино четкини калбартыр хөмчөөшкенин алыр. Беш чыл-дын төмөтүгө чедир чылда долу метражтыг фильмерин 120-ден эвеш эвеш бүдүрүп үндүрүн хандырыр.

Беш чыл дүргүзүндө киностановааларын четкини 30 хире хуу көүдөдүр. СССР-нин Культура Министерствозун системаныг 500 муз олуттуг кинотеаттарын, азы бешки беш чылдындан 4 катан хөйну тууд. Эртемниг болгаш техниканын чедиритирерин дугайында пропаганданын болгаш информацийын база бүдүрүгелгени муунакчы дү-дүгөдүрүгө негелдеринин эң чутуга чепсегээринин бирөөсү болур үндүрүп турар өрөм-техниктиг кинофильмдерин шынарын бедир.

Киностановааларын болгаш кинотеаттарын амгы үнелдигер техника-биле чепсегээринче онза кичөөшкенин салыр, беш чылдын төмөтүгө кыппас чүдөдөгө үндөшлөп кыл-ган пленкаларын бүдүрүп үндүрүгөшүгө шуут шыгыр тө-дөдө, ол үндөшлөп кылган пленкаларын бүдүрүп үндүрүп көүдөдүр; өнүгү кинофильмдерин бедик шынарын хан-дырар, а ол ышкан дөмө экранын кинога хергелээр кино-фильмдерин бүдүрүп үндүрүн көүдөдүр.

Радио дамчыдылганын болгаш телевиденин улам ылай калбартыр болгаш экижидер хөмчөөшкенин алыр. Радио дам-чыдылганын станцияларын амгы бөр күчү-шылдын беш чылдын дүргүзүндө 90 хуудан эвеш эвес көүдөдүр болгаш СССР-нин Европа кезеңге дендин кыска чалгылыг радио дамчыдылганын калбаа-биле негелдерин хандырыр. Москванын, Ленинградтын, эвилелдешкен республикалар-нын байысаалдарын болгаш чуртун өскө-дө улуу хо-райларын телевидени станцияларын аразына про-граммалар солгунура харылашкан тускай каналдарын тур-гузар, ол ышкан өнүгү телевиденин негелдеринче кир-ер. 1960 чылга чедир телевидени станцияларын садын 75-тен эвеш эвеш чедир көүдөдүр.

Массалыг библиотеканын болгаш клуб албан черлерин ажилын экижидер болгаш оларын материалдыг суу-рун быжыглар.

IX. Эвилелдешкен республикалар улус ажыл-агыйын хөгжүдөр болгаш бүдүрүкчү күштерни таарыштыр тургузар талазы-биле

Бүдүрүкчү күштерни таарыштыр тургузарын экижидерин, үлөтүрүгү чиг-эттин үнө дөдөдүр, одалга-энергетиктиг кулаавыларга болгаш хергелелдин районнарынче чөмчү-лөдүрүн хандырыр. Нийтинин күш-ажыл-агыйнун бүдүрүкчү-лүгү бедир сорулга-биле экономиктиг районнарын бойус болгаш күш-ажыл кулаавыларын улам ажилдыг ажилла-рын барымдалаш тургаш, үк экономиктиг районнарын ажил-агыйнун шын специализастарын база комплекси-тиг хөгжүдөрүн боттандырыр.

Чуртун чөөн талакы районнарын байлактыг бойус кулаавыларын шынчелдиг алырын дүгөдүр. Барын бол-гаш Чөөн Сибирин районнарына база Казак ССР-ге кал-тал туудушкуну бүгү СССР-ге бөдөдө эң бедик темпелдер, болурун хандырыр. Ол районнарга аар үлөтүрүгү бүдүрү-гелеринин, ылангыя үлөтүрүгү хөй электри болгаш одалга колдаан адырларын комплексин тургузар, кара болгаш өнүгү металлургиянын заводтарын, улуг гидравликтиг бол-гаш одалга-биле ажиллаар электростанцияларын, нефть ажиллап кылыр бүдүрүгелерин, машина туудушкун болгаш химия заводтарын, туудат материалдарын бүдүрүп үн-дүрүп талазы-биле бүдүрүгелерин калбаа-биле тууду тургузарын, кара болгаш өнүгү металлдарын, химикаттар болгаш туудат материалдарын бүдүрүгелгени улуу чиг-эт базаларын шынчел-диг алырын көөр.

СССР-ниң Европа кезеңин районнарына болгаш Уралдын районнарына хөй одалга база электри колдаан үлөтүр бүдүрүгелерин моон сонгаар тууду тургузарын кызыг-лаар. СССР-ниң Европ кезеңин районнарын одалга-биле ажиллаар үлөтүрүгү одалга чүдөдүрүгө өзүп турар негелдерден хөдүл турарын ууткаар болгаш хөмүр да-ты ырак чөмө сөөртүрүп кызыр сорулга-биле, ол рай-оннарга хөмүр даш болгаш нефть тыныкын өргөжөк чутуга хөмчөөдөгө өстүрүн гидроэлектростанциялар туударын болгаш газ үлөтүрүгү хөгжүдөрүн көөр.

Чурт үлөтүрүгү болгаш үс-тыныш кооперациянын нийти продукция беш чыл дүргүзүндө колдуунда 1,6 катан көүдөдүр. Чер-черин кулаавыларын, чиг-эди бол-гаш одалга чүдөдүрүн хөй хөмчөөгө-биле ажиллаарын, ботуну чиг-эт базанын хөгжүдөрүн хандырыр. Бүдүрүгелер-ни техниктиг өдө чепсегээр талазы-биле, эң аки шы-нар-хевирин продукция бүдүрүп үндүрүн хандырыр күр-не стандарттарын болгаш техниктиг байдалдарын массалыг хөмчөөшкө шынчелдиг алыр талазы-биле хөмчөөшкени боттан-дырар. Бүдүрүп үндүрүп калбак хергеллек барааннарын асортментинин калбартыр болгаш шынарын экижидер. Калбак хергеллек кылгаларын болгаш культура-амидырал-га хергелээр база ажил-агыйга ажиллаар чүдөдүрүн чаа хевирлерин бүдүрүп үндүрүн организастар. Улутуң уран-шөвөр кылгаларын бүгү хөргөжү-биле хөгжүдөр. Чонун ажиллаар хергелдерин хандырыр талазы-биле бүдүрүгелерин четкини дыка калбартыр болгаш оларын ажил-ын культуразын экижидер.

Эвилелдешкен республикаларга улус ажил-агыйн алдыгы беш чылда хөгжүдөр талазы-биле дараазында кол-кол онаал-галарын көөр.

РОССИИНИҢ СОВЕТ ФЕДЕРАТИВТИГ СОЦИАЛИСТИГ РЕСПУБЛИКАНЫНЫҢ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дүргүзүндө бүгү үлөтүрүгү нийти продукция-ын барык 1,7 катан, оон иштинде республика үлөтүрүгүн — 1,6 катан көүдөдүр.

Ном парлалга хөргөш экижидер болгаш хөгжүдөр хөмчө-дөрүн алыр. Парлап үндүрүгелерин болгаш тиражтарын улам ылайгы өздөшкө кичөөшкө салгаш, номнар, жур-налдар болгаш солгунар үндүрүн көүдөдүр. Үндүрү ном-нарын уран-чечен каласталганын болгаш полиграфтиг куу-сегелдин экижидер, полиграфтиг сууру калбартыр болгаш быжыглар, СССР-ниң Культура Министерствозун бо-лиграфия бүдүрүгелеринин күчү-шылдын 50 хуу хире улга-тырар, типографияларын амгы үнелдигерлерин-биле чө-сегээр, шрифти ажил-агыйн болгаш полиграфия бүдүр-гелерин шынарын экижидер. Ном садын, ылангыя көдө-гө черлерге, калбартыр.

12. Надым камгалалын улам ылай хөгжүдөрүн хандырыр, кадык камгалал органнын профилактиктиг ажил-чоруду-лазынын денелниг көдүр, чонун медицина хандырыл-ганын культуразын бедир.

1955 чылга деңизерге 1960 чылда эмнелге оруннарын садын 28 хуу хире, уруглар асылдеринде оруннарын садын — 44 хуу, уруглар салтарында оруннарын садын — 45 хуу, санаторийлерде оруннарын садын — 10 хуу болгаш дыштанылга бажынырында оруннарын садын — 13 хуу көүдөдүр. Кол нуруузуна СССР-ниң Европа кезеңин төп болгаш сонгу районнарына, Уралдын, Барын болгаш Чөөн Сибиринин, Ыраккы Чөөн чүктүн, Ортаа Азиянын болгаш Казакстаннын районнарына санаторийлерин болгаш дыш-танылга бажынырын четкини хөгжүдөрүн хандырыр. Эм-нелге профилактиктиг албан черлерин амгы үнелдигер медицина деригелерин-биле чепсегээр экижидер.

Эмнелге-профилактиктиг болгаш уруглар албан черлеринин туудушкунуна СССР-ниң болгаш эвилелдешкен респу-бликаларын министрствозын, ведомствозын калбаа-биле кичиритирбешаан, алдыгы беш чыл планынын чыл-дарында эмнелдерин оруннар талазы-биле бешки беш чыл-дындан 2,8 катан хөйну, бешки беш чылдындан уруглар асылдерин 2,4 катан хөйну болгаш уруглар салтарын 2,4 ка-тан хөйну тууд.

Профилактиканын болгаш эмнелерин чаа методтарын ба-за өм чүдөдүрүн дилеп тыварынче совет өрөмдөөшкенин күжүн мөөнөшкөш, медицина өрөмни улам ылай хөгжү-дөрүн хандырыр.

Чаа, улам-ла ажилдыг эмнелге-профилактиктиг өм чүтү-дөрүн, а ол ышкан амгы үнелдигер хирургия херекселдерин, азыг толардыр эмнелге болгаш медицина деригелерин бол-гаш аппараттарларын бүдүрүп үнд

1956—1960 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдериниң алдыгы беш чыл планының талазы-биле СЭКП-ниң XX съездининиң директивалары

(Танчүзү).

Ахтыга газ-сланец заводун болгаш сланец түнү болбаа-зырадып ажилдар талазы-биле заводтук тулар, сланец-биле ажилдар Балтий чогуунуң электростанциянын тулар болгаш оң 300 муң киловатт күчүзү бирги ээлчээн ажил-талга киирер. «Пунае кунда» деп цемент заводун чаартып боттандыра болгаш чылда 225 муң тонна цементини бүдүрер немеле күчүнү ажилга киирер. Балык үлүшү-рүнүң эрик базанын калбартыр.

Бөлө ажил-агый талазы-биле 1955 чылдыңга денээр-ге 1960 чылда келзе ажил-агый продукциянын бүдүрүшү: этти — барык 1,8 катан, сүттү — 2,3 катан, тарааны — 2,5 катан болгаш картофельди — 1,9 катан көвүдөдү. Ханыларны өскө болгаш беконга хергелээр кылдыр семир-ти чөмгөрүн калбаа-биле сайырагыр хандырар. Клевер-ниң тарылгазын калбартыр болгаш дүжүдүн бедирер, шынаа-ларын экижидер болгаш кулутуруг хей чыгыш оларларын тургузар талазы-биле ажилдары калбак хемчээлдере чогу-дар. 38 муң гектар черин тулушкуну чоруун тургай база 194 муң гектар черин кургалыга системаларын чаартып тургаш келзе ажил-агый өргөлдөсүнө немеле кылдыр киирер.

КАРЕЛ-ФИН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАНЫН ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дүргүзүндө бүгү үлүшүрүнүң нийти продукция-

Алдыгы беш чыл планы Совет Эвилелиниң улус ажил-агыйын болгаш хамыктың мурунда социалисттик экон-омиянын үндүсүн — аар индустриянын күчүзү чаз калыр-лушкуну көрүп турар. Ол планы боттандыра ССРЭ-нин эконимити күчү-шымалын болгаш оң тийгизбес камталып арганын улам ынай бижыктырганын, уластуң чаагай байдалын улау-биле бедиткени, совет культураны өстүргени ол болур.

Алдыгы беш чыл планын чедикшииниң күссөдирин кил-жир — ажилчылар, колхозчулар, интеллигенция, оларнык эрес-шудуруг, мадырлык күш-ажылы шийтирээр, бистин партия, совет, ажил-агый, профсоюз органдарының өс-түрүшү, ажилы, үлүшүр боттандыра, тул-ларны, колхозтарын, машина-трактор станцияларын, сов-хозтарны оларнын улутурунун деңгээли шийтирээр.

Алдыгы беш чыл болза, улус ажил-агыйнын бүгү адыр-ларынга чаз техниканы калбаа-биле неггедириниң беш чылы болур. Мынчангап техниктиг дөңгөйлөгөн, ады-чурт болгаш даштык эртемниң база техниканын чаз че-дикшииниң, эң өн боттандыра болгаш колхозтарын, үлүшүрүн болгаш келзе ажил-агыйнын мурун-ка ажилчыларын дуржулаган боттандыра эң дүргөн неггедир-дин хандырар талазы-биле ажилды шийтирер экижидер-нин бүгү партия болгаш ажил-агый органдарынынга съезд күзөндүрүп тур. Ажилчыларын, колхозчуларын, боттандыра бүгү адырларын тусай эртемниң дөңгөйлөгөн мергезили бедирер кайгамчык улау ужу-дузалыг, чүгө дөңгөйлөгөн беш чылда улус ажил-агыйнын чөсөткө-лөрү чаз техниканы эң-не чөдөмчел кылдыр ажилла-ры чүгө ол неггед турга хандырыганын турун болур.

Социалисттик үлүшүрүн болгаш келзе ажил-агыйнын бүгү адырларынга иштин кайгамчык улау аргалар бар. Ол аргаларын илери боттандыра ажил-агыйны калбаа-биле адыгы беш чылдын оналдаларын чүгө дөңгөйлөгөн, харын адыр күссөдирин хандырар дөңгөйлөгөн ол болур. Күрүненин оналдаларын бүдүрүгө болгаш колхоз бүтүрүгүн бүгү көргүзүгөр айы-биле чугаажык күссөдирин, күш-ажылы-нын бүдүрүгүн чыгылыш чок өстүрүшүн, продукция-нын бот-үзүшүн чигедириниң болгаш шынарын экижидер-нин, камналганын шыгынын чурумун боттандырамын, ча-гыс чижек санын продукциянын бүдүрүшүнө күш-ажылы-нын чарыкталарын чүткүдү-биле кызырарын эргөжөк чү-гүзүшүн партия органдарынын болгаш ажил-агый улутуручуларын оңа кичээткенин съезд угаандырып тур.

Күрүнениң материалдыг, аш-чөм болгаш саң-хөө кур-ла-зырадып бар турары планын социалисттик ажил-агый-нын байдалдары улау ужу-дузалыг. Ол курлавырларын улам ынай көвүдөдүр адыгы беш чылдын эң чугаа со-ру-галарын бирээни кылдыр съезд санап тур.

Алдыгы беш чыл планын оналдаларын күссөдир

зын-даа, республика үлүшүрүнүн-даа барык 1,6 катан кө-вүдөдүр.

Ийн, сазын болгаш мый болбаа-зырадып үлүшүрүн улам ынай хөгжүдөр хандырар. Беш чыл дүргүзүндө тулут мыйын өстүрүп үлүшүрүн барык 1,5 катан, дилген мый материалдарын бүдүрүш — 1,3 катан, сазын — 1,8 катан көвүдөдүр. Кондопотанын болгаш Сегежанын цела-лоз-сазын комбинаттарын алгылар, Ново-Кемини мый дил-ер-мий болбаа-зырадып кылдыр комбинатта база мебель фаб-риказын тулар; картон комбинатын тулушкуну эгелер кил-рер. Барык-Карельдин демир орунуну тулушкуну улам-чылар.

Беш чыл дүргүзүндө электростанциянын бүдүрүш барык 2 катан болгаш алюминийин — 1,6 катан көвүдөдүр. 80 муң киловатт күчүзү Олунуң гидроэлектростанциянын, а ол ышкаш Куниун, Выгостровскиниң болгаш Пальсанды-нын гидроэлектростанцияларын ажилга киирер болгаш 80 муң киловатт күчүзү. Новуң гидроэлектростанция-нын тулушкуну эгелер кил-рер. Валаминскиниң суг шы-жамырын тулушкуну боттандыра.

Бөлө ажил-агый талазы-биле 1955 чылдыңга денээр-ге 1960 чылда келзе ажил-агый продукциянын бүдүрүшү: сүт-тү — барык 2,3 катан, этти — 1,6 катан, картофельди — 3,2 катан болгаш картофельди — 5 катан көвүдөдүр. Кургалыга системаларын чазы-биле тулушкуну чазы-биле тургай, 55 муң гектар черин келзе ажил-агый өргөлдөсүнө немеле кылдыр киирер.

Бүгү социалисттик лагерин улам ынай бижылаарын херөгөң улау сазымын болур. Совет Эвилелин улус ажил-агыйнын тус-тус адырларын хөгжүдөсүн таарыштыр башкарынын, бүдүрүшүн специализациянын, коопе-ратарынын аргазы-биле, а ол ышкаш эртем-техниктиг че-дикшиини болгаш бүдүрүшүн мурун-ка дуржулаган сөчүрүшүн аргазы-биле эконимити курлавырларын болгаш бүдүрүшүн күчү-шымаларын нийти эрге-ажыктарга эң таарымчалыг ажилчыларын талазы-биле улус демократия-нын чурттары-биле калы ажилдамын бүгү хемчээр-биле калбартыр. Ийн-бүрү социал-политика системаларыг чурттарын тайбың жожа-хөлбө турарын арганын болгаш эргөжөк чугулазын кайгылыш чок быжын-биле кам-галыштып, Совет күрүнө бот-боттарыга ажилыг болу-рун сазымынга үндөйлөткөсүн өскө-дө чурттар-биле са-дыгын калбартырычте күзө-чүткүшүн база салыр.

Алдыгы беш чыл планын талазы-биле партиянын XX съездинин Директиваларын төлөвлөшүн чогадып кылдыр, СЭКП-ниң Төп Комитети хей-хей муң бүдүрүгөдөр болгаш колхозтар коллективтериниң савалдарын барымда-лаан. Ол савалдарын бөлөкчөдөр болгаш чугаажыларга ажилчыларын, колхозчуларын, үлүшүрүн болгаш келзе ажил-агыйнын тусай эртемниң дөңгөйлөгөн, өрмөкчөдөр калбаа массалары киирешкен. Оларнын патриотчу илин-те-лөгөн болгаш анын-бүрү талазын бүдүрүгөдөр дуржулаган адыгы беш чылда улус ажил-агыйнын тус-тус адырларын хөгжүдөрүн согулаарын эң долгуз-биле тодаргайлаар, социалисттик үлүшүрү, келзе ажил-агыйда, транспортта иштин улау аргаларын илери боттандыра алып талазы-биле Төп Комитетке дүзүлө.

Беш чыл планынын оналдаларын бүдүрүгөдөр, кол-хозтарга, МТС-терге, совхозтарга болгаш туулдарга 1956 чылда чедирген турар кылдыр 1956—1960 чылдарын ал-дыгы беш чыл планын бо Директиваларга үндөйлөткөсүн министрстволар, ведомстволар, эвилелдеген республикалар болгаш эконимити районнар айы-биле эң чооку хуусаа чогадып кылдыр болгаш баллаары эргөжөк чугула деп съезд санап тур. Ол болза, беш чыл планын боттандырамын-че массаларын чогадып килеи партиянын мобилизацияныга, улус ажил-агыйнын бүгү адырларынга иштин чаз курла-вырларын илери боттандыра, планын оналдаларын күссөдир-гүнне тодаргай контролду тургузарына дүзүлө.

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиянын XX съезди-ни ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдөрүн алдыгы беш чыл планын оналдаларын долур болгаш адыр күссөдир-ни дөңгөйлөгөн улусун социалисттик чарыкын калбартырыч-те бүгү ажилчыларын, колхозчуларын, совет интелли-генцияны кылдырып тур. Алдыгы беш чыл планын боттанды-рамы социалисттик эконимитин хөгжүдөсүн, улусун хергелг чүдүдөрүн элбөкшин тургузарынын согула-ларын шийтирээрине, бистин чүрүтүлө коммунисттик нийтиледир тургузарына буртунга чаз улау базым болур.

Ажилчыларнын болгаш албан-хаакчыларнын культура болгаш чуртталга хандырылганынга 28 миллиард рубль

ВЦИСП-тин Президиуму 1956 чылда Күрүнениң социал-экономиянын бөд-жөдүн багылаан. 28 миллиард рубль бо-луп турар бюджет болза, эртем чылда-зылаан бүдүн чарык миллиард рубль азын турар, ыңчаарга дайын мурунуң 1940 чылы-биле дөңгөйлөгөн үш катан хей көвүдөдүр.

Дыла хей түпкү пенсиялар болгаш по-собинелер төлөвүн, ажилчы чөңар-нын болгаш оларнын уругларын эл-е-лгезин, дымталыгын организастарына болгаш өскө-дө хемчээрлер, ажилчы-нарын, албан-хаакчыларнын культу-ра болгаш чуртталганын улам ынай эки-жидерче улаандырып турар.

Бо чылын күрүнениң социал-эконо-миянын бөд-жөдүн талазы-биле чүгө ажилчыларын кызырарына күссө-биле профсоюздериниң курорттарына, сана-торийлерине болгаш дымталыга бак-чы-нарына үш миллион адык кижи төлө-зө.

Машина паркын часкы хуусаа бетинде белеткээр дээш

Часкы тарылгага машина паркын бе-леткээр талазы-биле чурттуң МТС-тер баштайгы чедикшииниң чедип алган. Эртен чылын ол-ла үзүнгө дөңгөйлөгөн адырларын эгелер чедир мастерскалар-дан 40 муң хей тракторларын үндүргөн. Чүс-чүс МТС-тер Воронеж областын келзе ажил-агый механизаторларын эгелеш-чинин боттандыра СЭКП-ниң XX съездине төлөтүп уужарып дөңгөйлөгөн социалисттик чарыкка кирер, машиналарын хоу ажилдарына белеткээрин дооскан.

ССРЭ-ниң Бөлө ажил-агый министр-ствозуна СЭТА-нын корреспондентини-ге дымталыгын боттандыра алырга, бо кы-жын машиналар септелген эң бедик тех-никтиг деннеде чоруу турар. Чуртка ийн чылдын дүргүзүндө чангыс-ай хөвирин эң дертинген 1600 мастерскаларын туткан. Мергезилдиг калдарын белеткээр. Септелген кол кургалыгында ажилды эң-не ден-дески, бедик шынарыг чо-ру-дар арга-биле бүдүрүп турар. Чурттуң муруну талазы районнарында хей санын

лук дымталыкчыларын күзөп алган. Он-бо муң ажилчылар болгаш албан-хаак-чылар туртат чуртталга киркиң тур-рар. Профсоюздериниң салагорилерин-ге болгаш дымталыга бакчынарына пу-текталар өртөөгө бо чылын бүдүн чарык миллион азыр рубльди чыгылаары тө-лөвлөгөн.

Шалачыларын дымталыгын орга-низастарына кам чүс миллион рубльди тускайлаан. Белч чылын пионер лагерь-леринге болгаш хоорай дымталыгын кай-галарына 2750 муң уруглар баар.

Бүдүрүгөдөр күш-ажылын бай-далын улам ынай экижидерини талазы-биле улус чыгыш социал-экономиянын акша-хөргөзүн шы ажилчыларын у-гучу хынадазын тургузарын профсоюз органдарына ВЦИСП-тиң президи-ум дээскан.

(СЭТА).

МТС-тер септелген чылы өттүр графие боттандыра чурттуң МТС-тер чылыг болгаш дүргүзүндө машиналар ажилдап шыдаар аргалыг кылдыр тургузар арганы берип турар.

Тракторларга болгаш келзе ажил-агый машиналарынга немеле көзөктөрүн бүдү-рүп үндүрүнү үлүшүр дика көвүдөткөн. Чурттуң МТС-теринде машиналар сеп-телгенин шынарын хынадазын кал-баа-биле эгелээр.

(СЭТА).

ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдөрүнүн алдыгы беш чыл планынын талазы-биле СЭКП-ниң XX съездининиң Директиваларын төлөвлөшүн совет улус изиг чүүлүгүнүшкүн-биле байырлап турар Гидротехниктиг тудуушкунунуң улау планы

ЛЕНИНГРАД. Гидротехниканың Б. Е. Веденеев аттыг Бүгү-эвилелин эртем-шинчилел институтунуң коллективни бистин Төрөн чурттувун хемчээрине гидро бедирлерин тургузарына дөс-сү сазымын киирер.

Гидро тургузушкунунуң талазы-биле СЭКП-ниң XX съездининиң Директиваларын төлөвлөшүн дугайында боттун болдарын чугаажырын СЭТА-нын кор-респондентиниң институтуң директору Б. В. Проскураковтан дээскан. Оң меде-лээни:

— ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөг-жүдөрүн алдыгы беш чыл планынын талазы-биле СЭКП-ниң XX съездининиң Директиваларын төлөвлөшүн бистин чурттувун улам-на электржикириниң улау согулаарын айтып турар. Электри энергиянын нийти-биле ажилдап кыл-дыр 1955 чылдазы-биле денээр-ге 1960 чылда барык ийн катан өскө, Директиваларын төлөвлөшүн боттандыра гидроэлектростанциянын энергиянын ажилдап кылдыр 2,5 азыг катан өскөн турар.

Сибириниң хемчээрине, Волгага, Днепр-ге болгаш өскө-дө хемчээр күчүзү улау чаз электри станцияларын тулушкуну тур-гузар. Ол улау чаагай согула бистин, гидротехниктерин эң-не өрт-түп, хайныктырып турар-дыр. Боттары-ныстың согулаарынын чарыкчалыгын болгаш нарын бистер эң бил-лип турар бис. Акша-хөргөзүн болгаш материалдарын эң-не өзөөшү чарыкчалар база гидроэлектростанцияларын держиш-

киннерин кыска хуусаа доозар төлө-дө гидро держишкенин төлөвлөшөр болгаш тулушкуну үдө институтуң коллек-тивни улау хемчээриниң ийилел ажил-дарын боттандырып чорудар хөдөөлөгөн.

Чаз гидро тулушкуну хамарышкан элөөн кам ийилел ажилдарын инсти-тутуң лабораторияларынга чорудуп тур-рар. Братск ГЭС-тин тулушкуну төлөвлө-шүн хамарышкан ийилелдерин гидро-техниктиг лабораторияда боттандыра. Бо чылын ол ажилдар улам-на калбар-рар. Енисейге тулушкуну тургузар Красноярск ГЭС-тин тулушкуну төлөвлөшүн хамарышкан ийилел ажилдарын база че-дикшииниң чоруп турар. Өскө-дө гидро-электростанцияларын турарына болгаш держишкен хамарышкан эртем ийилел-лел ажилдарын үргүчүлөп турар.

Дыла хей хемчээр болгаш анын-бүрү кайгамчык байдалда туртувунга гидротехниктиг тулушкунуң дуржулаган өөренип көрбүшөө, ийилел ажилдарын чорудуп турар институтуң эртем ажил-дакчыларын улау экскаваторларын ду-зазы-биле эң-не күштүг сооктуң үзүндө беши доозактан кылдыр держишкенин бүдүрүп болур эконимити арганы сүм-лөшөр.

Чурттуң улус ажил-агыйнын бүгү адырларын моон сонгааргы улам ынай-гы техниктиг дөңгөйлөгөн улау про-грамманы-биле сорук кирген гидротехни-тер чурттуң электржикиринге болгаш совет эртемни улам-на хөгжүдөсүн бот-тарынын сазымын киирер.

(СЭТА).

Элбекшилдин оруунда

1956—1960 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдөрүн алдыгы беш чыл планынын талазы-биле СЭКП-ниң XX съездининиң Директиваларын төлөвлө-шүн колхозчулар кайы кире улау көдү-лүшкүнүгү уткаанын дамчыдыр берге.

Улус ажил-агыйнын бүгү адырлар-нын улам ынай көдүлүшкүнүгүн оруу-биле чурттуң калчаар кайгылыш чок чоруп оларын бистин келзе ажил-агый артелиниң чижээден көрүп болур.

Бистин колхозтуң ажил-агыйнын та-раанын нийти чымалдарын муунап өскө, харын он-он муң центнери, ашма ору-галарын — чүс-чүс муунап өскө, харын миллион-миллион рубльди санап чаччы-га берген. Эртен чылын келзе ажил-агый артелиниң орулазы 6 миллион рубль бо-лган, ол дөңгөйлөгөн 1954 чылдыңга көр-дө, барык бүдүн чарык миллион рубль хей-лүр.

Ам гектар чер бүтүрүп колхозка болгаш күрүнөге экономика талазы-биле элөөк улау ажилыг кылдыр ажиллап турар бис. Экономика талазы-биле ажил-чөк өскө дөңгөйлөгөн культуларынын хей ору-га берип турар бедик дүжүтүг культу-рлар-биле солаан бис. Күзүн чачып та-лазы кызылгасты, кукурузанын баштайгы планда тургускан. Эртен чылын беши кукуруза тараан тарылга шөкү 2,5 катан калбарган.

Колхоз 1955 чылда хей-хей көргүзүл-гөр талазы-биле СЭКП ТБ-нын январь Плену-мунуң шийтири-биле 1960 чылда көр-дүнгөн деннеде чедип алган. Чижээ, кү-зүн чачып тарып кызылгастың гектар-дан-на дүжүдү ортунаа-биле 26 центнер болган.

Нийтинин мал ажилынын хөгжүдөсүн

де дыла улау чедикшииниң чедип алды-ган: 100 гектар тарып чорго хамарыш-тыр 37,3 центнер хаан эл, ажилла-дыг 100 гектар чер бүтүрүп хамарыш-тыр 330 центнер сүт алдыган. Ийнс бү-түрүндө ортумак сазда 1700 килограмм сүт чедип, ол дөңгөйлөгөн 1954 чылдыңга көр-дө 600 килограмм хей-лүр.

Колхозчулар кызылгасты күш-ажы-ны-биле нийтинин ажил-агыйнын че-дикшиини болгаш боттарынын ору-галарын база көвүдөдүп турар. Эртен чылдын дүргүзүндө олар күш-хүн бүр-үзүн 3 азыг килограмм тарааны, кило-грамм картофельди болгаш нотааны, ма-га бүдүн чарык килограмм бүдүн че-нерин болгаш 12 рубльди алганлар.

Бистин колхозуус миллионер апарат. Бистер ашманы шыгыг чурум-биле ча-рыгдал, рубль бүтүрүп кичкан турар бис. Ажил-агый башчыларын күлө түбүдүл-дүшүп, башын кызылгастың черешин аш-пынбер-биле кылдып турар бис. Ам колхоз-та 26 моторлар ажиллап турар. Электри күш-ажылын бүдүрүшкүнүгүн чаз бедикшиини, келзе ажил-агый про-дукциянын чүгө бүтүрүгө күш-ажы-ны чарыкчалыгын өзөөдөрүн чедип алып та-лазы-биле биске дузалап турар.

Бистин келзе ажил-агый артелиниң колхозчуларын СЭКП-ниң XX съездинин алдар болдуруп алган хөдөөлөгөн кү-ссөдир турар.

Г. БУРКАЧАЯ,

ССРЭ-ниң Дээш Советиниң депутаты, Социалисттик Күш-ажылыг Маалыры, Черкасск районун Хрущев аттыг колхозунун даргазы. Киев, январь 17. (СЭТА).

Партиянын XX съездинин боттандыра белектериниң дептерлери

АШХАБАД. Ашхабадтын демир ору-нуң улау бүдүрүгөдөр тепловозтар сеп-телгенин И. В. Сталин аттыг мастер-скаларында СЭКП-ниң XX съездинин боттандыра белектериниң дептерин тур-гускан. Съезд мурунуң социалисттик чары-жына мастерскалык коллективиниң че-дикшииниң чарыкчалыгын чедикшииниң ол дөңгөйлөгөн. Январь 13-те кыл-ган элчелер бижилгеде «ЭЛ-23» деп тепловозту ортумак септелгенин хуу-са бетинде доозуламын, оң генера-торун үзүктөлүшкенин токса ады кылган дугайын дымалдып турар. Бо тепловоз-туң септелгенин эртен чылдазын бот-тандыра ийн катанга өзөөш үе ажил-ла-гын.

Ашхабад демир орунун Чаржоу-Мары болгаш Туркменин эскө-дө бүдүрүгөдөр партиянын XX съезди-нин боттандыра белектериниң дептерле-ринде күш-ажылыг чедикшииниң дугайында он-он бижилгелерин киирер.

ЛБВОВ. «Теплоконтроль» заводунда «СЭКП-ниң XX съездинин күш-ажылыг белектер дептер» бар. Съезд мурунуң социалисттик чарыкчалыгын ажилчыларын болгаш албан-хаакчыларын бүдүрүгө талазы-биле эң-не бедик чедикшиини-рин ол дөңгөйлөгөн бижип турар.

ЛБВОВ. «Теплоконтроль» заводунда «СЭКП-ниң XX съездинин күш-ажылыг белектер дептер» бар. Съезд мурунуң социалисттик чарыкчалыгын ажилчыларын болгаш албан-хаакчыларын бүдүрүгө талазы-биле эң-не бедик чедикшиини-рин ол дөңгөйлөгөн бижип турар.

Былымдыг ийн заводунуң коллектив-терөөн Коммунисттик партиянын XX съездинин улаштуруп алган социалисттик хөдөөлөгөн адырларын күссөдир турар. Чарыктын муруну одурунда өштер Бычов, Потылицын оларын брига-дары чоруп турар.

(СЭТА).

Ол белектериниң бирээни — токарь ста-ноуна дикелге туттурар херексел. Ону фрезериниң коммунист Н. Верениниң чогадып кылган. Херекселди тургу-зарына шакты ийн катан өзөөдөр аргы-нын берип турар херексел дугайында за-водтуң токарларын өртүр чедиргенин илери боттандыра.

Ийнелер коммунист Б. Завялов сөөк мурунуң чарыктын херекселдер салып халарастарын бузурунун чаз тех-нологиянын тургусканын биле дөңгөйлөгөн. Бо чарыктын ажил заводда 25 муң азыг рубльди чыл камналганын берип турар.

Залчед ажилдап кылдырынын норма-лын 30 хуу чедирген чазанчылар Д. Лапков, М. Подлескиниң ду-гайын дөңгөйлөгөн чугаалап турар. Мурун-ка чылдарын кайгылыга-дө «Эл чазанчы-чылар» деп атты тыныскап.

Ажилчы Г. Зотов сөзүгө база-ла кончуг өк белекти белеткээр. Фрезер ийн станокка чангыс үдө ажилдары-га ол ийилел, оң анын-биле ажилдын бүдүрүшкүнүн ийн катан көвүдөткөн. Чарыктын боттун дуржулаган анын фрезериниң хемчээрине дамчыдып турар.

(СЭТА).

Чарыктын муруну одуруунда

Алдыгы беш чыл планын талазы-биле Директиваларын төлөвлөшүн кол-лективни күш-ажылыг улам сорук кир-ген. Чылдын бүдүрүгө программанын хуусаа бетинде адыр күссөдирине кижи бүрүзү чүткүдүг ажилдап турар.

Курлавырларын боттандыра эки ажилчылар

Москваның колхозлар станоктар «Заво-дун коллективни боттандыра күжөш-киниң ажилдап турар.

Директивалар төлөвлөшүн бижит-кен чүдөдөр бистиниң кижи бүтүрүгө өртүп турар — деп, механик чылда-техника улау мастери эш Лисицын меде-лөөн турар. Чурт буртунга ам-даа бир ба-зымын кылдыр, улам-на күчүзү болгаш бай болу боор.

Станок тулукчуларын бистиниң муру-вуста улау согулаарын бүтүрүшүн турар. Металл кезер станоктар бүдүрүп үлүш-ри 101 хуу көвүдөдүр. Өскө бүдүрүгөдөр ышкаш, бистин заводуус боттунуң про-дукция бүдүрүп үлүшүр дика көвүдөдүр турар. Бо чылын станоктарын 25 хуу хейнү боор бис